

ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Збірник наукових праць

№ 189, 2024

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Головний редактор:

Орловська Ю.В., д.е.н., завідувач кафедри міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Члени редакційної колегії:

Андрусів У.Я., к.е.н., доцент кафедри, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу.
Бірюченко С.Ю., к.е.н., доцент кафедри, Державний університет «Житомирська політехніка».
Божанова В.Ю., д.е.н., професор кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Булатова О.В., д.е.н., професор, перший проректор Маріупольського державного університету.
Губа М.І., к.е.н., доцент кафедри, Херсонський національний технічний університет.
Довгаль О.А., д.е.н., професор кафедри, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.
Свтушенко Н.О., д.е.н., професор кафедри, Державний університет телекомунікацій (м. Київ).
Зварич І.Я., д.е.н., завідувач кафедри, Західноукраїнський національний університет.
Касян С.Я., к.е.н., завідувач кафедри, НТУ «Дніпровська політехніка».
Кахович О.О., к.держ.упр., доцент кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Каховська О.В., д.е.н., професор кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Машенко С.О., к.е.н., доцент кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Морозова С.А., к.е.н., доцент кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Нямещук Г.В., д.е.н., професор кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Пархоменко-Кутевіл О.І., д.держ.упр., завідувач кафедри, Університет Григорія Сковороди в Переяславі.
Пирог О.В., д.е.н., завідувач кафедри, Національний університет «Львівська політехніка».
Поповиченко І.В., д.е.н., завідувач кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Свірко С.В., д.е.н., професор кафедри, Державний університет «Житомирська політехніка».
Супрунова І.В., к.е.н., доцент кафедри, Державний університет «Житомирська політехніка».
Ткачук Г.Ю., к.е.н., доцент кафедри, Державний університет «Житомирська політехніка».
Тростенюк Т.М., доктор філософії, доцент кафедри, Державний університет «Житомирська політехніка».
Фісуненко П.А., д.е.н., професор кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Чала В.С., к.е.н., доцент кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Черчата А.О., к.е.н., доцент кафедри, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».
Чириченко Ю.В., д.е.н., професор кафедри, Університет митної справи та фінансів.
Юшкевич О.О., д.е.н., доцент кафедри, Державний університет «Житомирська політехніка».
Dariusz Pawliszczy, Doctor of Economics, Dr h. c. mult. Mayor of Gromadka, Professor, University of the Third Age in Gromadka (Poland).
Maija Šenfelde, PhD in Economics, Professor of Macroeconomics, Director of the Institute of National and Regional Economy at Riga Technical University (Latvia).
Marcin Kęsy, PhD in Economics, University of Economy in Bydgoszcz (Poland).

Друкується відповідно рішення Вченої ради
Придніпровської державної академії будівництва та архітектури
(Протокол від 27.02.2024 р. № 8)

Свідоцтво про Державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія КВ № 12699-1583 Р,
видане Міністерством юстиції України 17.05.2007 р.

Науковий збірник «Економічний простір» включено до переліку наукових фахових видань України
в галузі економічних наук (категорія «Б») на підставі Наказу МОН України
від 2 липня 2020 року № 886 (додаток 4)

Галузь науки: економічні.
Спеціальності: 051 – Економіка; 073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг;
076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність;
281 – Публічне управління та адміністрування; 292 – Міжнародні економічні відносини.

Збірник включений до міжнародних наукометричних баз даних
Index Copernicus та Google Scholar

Е 45 Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 189. – Дніпро: ПДАБА, 2024. – 406 с.

У збірнику розглядаються сучасні проблеми просторових економічних систем, сталого екологозбережувачого розвитку економіки, інноваційних процесів макро і мікрорівня, кластерних форм організації бізнесу, ресурсозбереження, фінансових та інвестиційних аспектів економічного зростання, ефективності регуляційних дій органів державного управління та місцевого самоврядування. Особливої уваги в збірнику набувають питання підвищення якості освітнянських функцій вищих навчальних закладів, ролі освіти в постіндустріальному суспільстві. Рекомендовано для студентів, аспірантів, науковців, викладачів, представників органів державного управління та місцевого самоврядування.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою
програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

УДК 339.137.2:338.43

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-14>

Токар К.С.

аспірантка,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1062-957X>

Tokar Kateryna

Vinnytsia National Agrarian University

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті проведена оцінка конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницького регіону в умовах сталого розвитку. Визначено, що конкурентоспроможність аграрних підприємств виражає здатність та ефективність адаптації до умов конкурентного середовища. Наведено різні підходи до трактування сутності конкурентоспроможності аграрного підприємства. Проведена оцінка конкурентоспроможності агропромислових підприємств Вінницького регіону, що функціонують в різних галузях сільського господарства і реалізують вирощену (вироблену чи перероблену) продукцію за різними каналами реалізації. Оцінка конкурентоспроможності аграрних підприємств проведена на основі методу порівняльних переваг, теорії ефективної конкуренції та бенчмаркінгу. Встановлено, що оптимальним напрямком підвищення конкурентоспроможності виробництва в сільському господарстві є його інтенсивна модернізація.

Ключові слова: конкурентоспроможність, порівняльні переваги, аграрні підприємства, конкурентні переваги, бенчмаркінг.

ASSESSMENT OF THE COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF THE VINNYAT REGION UNDER THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article assesses the competitiveness of agricultural enterprises of the Vinnytsia region in conditions of sustainable development. It was determined that the competitiveness of agricultural enterprises expresses the ability and efficiency of adaptation to the conditions of the competitive environment. Various approaches to the interpretation of the essence of the competitiveness of an agricultural enterprise are given. Summarizing the views of scientists, it is worth noting that the competitiveness of an agricultural enterprise is a quantitative and measurable characteristic that reflects a relative indicator of the enterprise's ability to withstand competitive pressure on the agricultural market during a certain time period. An assessment of the competitiveness of the following agro-industrial enterprises of the Vinnytsia region, operating in various branches of agriculture and selling grown (manufactured or processed) products through various sales channels, was carried out. The assessment of the competitiveness of agricultural enterprises was carried out on the basis of the method of comparative advantages, the theory of effective competition and benchmarking. The research established that during 2020–2022, the most competitive agricultural enterprise is "Organic-D" LLC, which took first place among the selected enterprises. It has been established that the optimal direction for increasing the competitiveness of production in agriculture is its intensive modernization, including technical and technological improvement through the introduction of a system of machines for complex mechanization of all technological processes. In order to increase the competitiveness of agricultural production, a system of state support for the agricultural sector should be implemented, including preferential taxation, price regulation to achieve parity development, preferential lending, production subsidies, innovation support, optimal price formation, etc. It was determined that the introduction of a system of state support can contribute to the sustainable development of the agricultural sector and ensure its competitiveness in the markets.

Key words: competitiveness, comparative advantages, agricultural enterprises, competitive advantages, benchmarking.

JEL classification: C13, Q12, Q13

Постановка проблеми. Розвиток АПК України виступає важливим напрямком для забезпечення продовольчої безпеки країни, формування її експортного потенціалу, сприяючи зміцненню економіки держави в цілому. Світова кон'юнктура сприяє збільшенню виробництва аграрної продукції, оскільки високі ціни стимулюють ріст обсягів виробництва, а збільшення чисельності населення планети сприяє збереженню цієї тенденції в довгостроковій перспективі.

Розробка концепції сталого розвитку вимагає переосмислення сутності та рушійних сил трансформації системи управління аграрними підприємствами. Перехід економіки України до моделі сталого розвитку передбачає необхідність розробки ефективного

господарського механізму та проведення досліджень конкурентоспроможності аграрних підприємств, що визначають характеристики економіки сталого розвитку. Конкурентоспроможність аграрних підприємств виражає здатність та ефективність адаптації до умов конкурентного середовища. Економічні трансформації в Україні не призвели до автоматичного створення ефективного конкурентного середовища, не сприяли підвищенню конкурентоспроможності аграрних підприємств та не сприяли збільшенню їхньої інвестиційної привабливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти формування конкурентних переваг аграрних підприємств в сучасних умовах господарювання, врахову-

ючи вплив глобалізаційних процесів, опубліковані у наукових працях вітчизняних науковців, таких як Я. Базилук, Н. Басюркіна, В. Білошапка, Н. Гаращенко, В. Герасимчук, В. Дікань, Ю. Іванов, І. Іртищева, С. Кваша, В. Лагодійко, В. Немченко, І. Савенко, І. Седікова, С. Покропивний, О. Федорчук, Л. Шульга та інші. З урахуванням значного наукового досвіду, питання оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств є важливими та вимагають подальших досліджень у напрямку створення системи управління конкурентними перевагами цих підприємств, яка б враховувала гармонійне поєднання економічних, екологічних та соціальних аспектів сталого розвитку.

Метою статті є проведення оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницького регіону в умовах сталого розвитку.

Виклад основних результатів дослідження. Конкурентоспроможність визначається як ключовий фактор для виживання, стабілізації і розвитку підприємств, вона має внутрішнє походження і є поняттям, що відноситься виключно до активних учасників ринку. Конкурентоспроможність є комплексним та динамічним поняттям, і підприємства повинні постійно вдосконалювати свою стратегію для забезпечення стабільного конкурентного положення. Для адекватного відображення цього поняття використовується комплекс показників. Оцінка конкурентоспроможності аграрних підприємств передбачає визначення основних функцій конкурентності, таких як:

- визначення ринкової вартості товару у процесі конкурентної боротьби;
- стимулювання впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво як засобу підвищення життєздатності підприємства та отримання переваги над конкурентами;
- сприяння вибору найефективніших форм власності та господарювання;
- формування вискооефективних конкурентних структур ринку [1, с. 101].

На європейських і світових ринках національна й галузева конкурентоспроможність акцентується на результативності діяльності підприємств і окремих виробництв, з одного боку, та конкурентоспроможності підприємств і аналогічних виробництв, з іншого боку. Конкурентоспроможність аграрної продукції, як відомо, є визначальним фактором, за яким споживачі визначають конкурентоспроможність підприємств. У сфері аграрного виробництва важливо забезпечити не лише високу якість продукції, але і дотримання високих стандартів виробництва, екологічність, а також ефективність в супроводжуючих процесах, таких як логістика та маркетинг.

В сфері аграрної політики основною пріоритетною метою є створення конкурентоспроможних господарських структур ринкового типу, які зможуть максимально ефективно використовувати земельні ресурси та забезпечувати стабільну продовольчу безпеку країни. Значущість конкурентоспроможності аграрних підприємств у АПК надто зростає в сучасних умовах. Це стає більш нагальним у контексті насичення внутрішнього аграрного ринку продукцією вітчизняного виробництва, поліпшення її якості, розширення асортименту і визначає можливість країни ефективно здійснювати експорт своєї продукції.

Визначення конкурентоспроможності аграрних підприємств в роботі В.Г. Андрійчука вказує на їх здатність виробляти продукцію, яка може конкурувати на ринку та забезпечувати успішний збут [2, с. 59].

Згідно з думкою професора М.Й. Маліка, конкурентоспроможність аграрних підприємств полягає у їхній здатності адаптуватись до нових умов господарювання, використовувати конкурентні переваги та перемагати в конкурентній боротьбі на ринках сільськогосподарської продукції та послуг [3, с. 63].

В свою чергу О.Ю. Єрмаков і В.А. Єсаулов визначають конкуренцію як протистояння сталого – інноваційному, де економічні суб'єкти аналізують ринкову структуру та ступінь свободи продавця і покупця, прагнучи задовольнити потреби покупців та отримати максимальний прибуток [4, с. 131].

Як зазначає О.О. Школьній, конкурентоспроможність аграрного підприємства визначається різними аспектами, такими як продуктивність наявних ресурсів, рівень витрат і цін, вплив чинників економічного середовища (таких як кредитно-грошова та фіскальна політика, обмінний курс національної валюти, циклічність коливань економіки, макроекономічна стабільність, інвестиційний клімат). Конкурентоспроможність також залежить від можливості участі підприємства на внутрішньому та міжнародному ринках, ефективності використання людських ресурсів, а також науково-технологічного потенціалу. Вона визначається як здатність сільськогосподарських підприємств підтримувати та розширювати свою ринкову частку на рівні національних і міжнародних ринків [5, с. 120].

Загалом, конкурентоспроможність аграрних підприємств трактується науковцями як модель ринково орієнтованого господарювання, з уточненням способів і методів побудови, організаційно-економічних заходів, необхідних для досягнення конкурентних позицій на ринках їхньої продукції.

Конкурентоспроможність аграрного підприємства представляє собою кількісно-вимірну характеристику, що відображає релятивний показник здатності підприємства витримувати конкурентний тиск на аграрному ринку протягом певного часового періоду.

Конкурентоспроможність аграрного підприємства залежить від комбінації багатьох факторів, а також проявляється у його здатності швидко реагувати на зміни в економічному, соціальному та екологічному середовищі, пристосовуватися до змінливих умов господарювання, ефективно функціонувати в умовах ризику і невизначеності, раціонально використовувати природні ресурси та виробляти високоякісну сільськогосподарську продукцію, що приносить максимальну користь споживачам.

Зміцнення інтеграційних зв'язків з країнами Європи виступає ключовим чинником у забезпеченні конкурентоспроможності аграрних підприємств. У зв'язку з цим виникає проблема для економічних суб'єктів у сфері виробництва продукції, яка повинна відповідати високим стандартам аграрного ринку Європи, зокрема, стосовно якості сільськогосподарської продукції, її відповідності міжнародним стандартам безпеки та стабільності виробництва [6, с. 11].

Нами проведена оцінка конкурентоспроможності наступних агропромислових підприємств Вінницького регіону:

- ТОВ «Органік-Д» (вирощування та реалізація овочевих культур);
- ТОВ «Поділля-Агро» (вирощування зернових та олійних культур);
- ТОВ «Кернел-Трейд» (вирощування та переробка олійних культур);
- ТОВ «Субекон» (вирощування та реалізація свиней);
- ТОВ «Тріада-МК» (вирощування плодів та ягід, їх подальша переробка).

При цьому варто відзначити, що аналізовані підприємства функціонують в різних галузях сільського господарства і реалізують вирощену (вироблену чи перероблену) продукцію за різними каналами реалізації. Це дозволяє визначити рівень конкурентоспроможності кожного окремого підприємства.

Для ефективного здійснення конкурентної боротьби та здобуття своєї «ринкової ніші» постійно проводять аналіз та дослідження конкурентоспроможності аграрних підприємств протягом всього їхнього фінансово-господарського періоду. Це сприяє своєчасному прийняттю рішень, зокрема, визначенню необхідності змін, таких як пошук нових ринків збуту та вдосконалення системи управління підприємством.

У умовах ринкового середовища управління аграрним підприємством полягає в оцінці та аналізі факторів, які впливають на його конкурентоспроможність, виборі та реалізації відповідної стратегії та тактики для досягнення поставлених цілей. Іншими словами, це визначення та управління тими чинниками, які можна коригувати за допомогою керівництва. Внутрішні економічні фактори, зокрема показники фінансового стану аграрного підприємства, суттєво впливають на його конкурентоспроможність. Дослідження економічних явищ здійснюється за допомогою методів та прийомів, спрямованих на виявлення закономірностей у статистичних сукупностях, де одиниці описуються широким спектром ознак.

Проведемо оцінку конкурентоспроможності аграрних підприємств, використовуючи такі методи як:

- 1) метод порівняльних переваг;
- 2) теорія ефективної конкуренції;
- 3) бенчмаркінг.

Показники для визначення конкурентоспроможності діяльності аграрних підприємств будемо розра-

ховувати на основі середніх значень за трьома роками. Для аналізу конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницького регіону з використанням методу порівняльних переваг ми розрахуємо суму прибутку (збитку) від виробництва сільськогосподарської продукції та/або переробки сільськогосподарської сировини та рівня рентабельності підприємства (табл. 1).

Розрахунки, представлені в таблиці 1, вказують на те, що протягом 2020–2022 років серед вибраних аграрних підприємств Вінницького регіону перше місце за показником прибутку (збитку) від сільського господарства та доходу від реалізації продукції зайняло ТОВ «Кернел-Трейд», в той час як п'яте місце за вищезгаданими показниками, зайняло ТОВ «Поділля Агро». Проте за індикатором рівня рентабельності підприємства лідерство належить ТОВ «Поділля Агро» Вінницького району, а останнє місце займає ТОВ «Органік-Д», що пояснюється високою собівартістю виробництва овочевої продукції.

Діючи на ринку, аграрні підприємства вступають у відносини з непередбачуваним і динамічним зовнішнім середовищем. Ключовим аспектом, що характеризує їх успішність на ринку, є здатність пристосовуватись до постійних змін у цьому середовищі. Високий рівень ринкової адаптивності передбачає здатність ефективно реагувати на зміни на ринку та гнучко адаптувати стратегії та тактику управління підприємством. Конкурентне оточення, у якому функціонує кожне підприємство, постійно та швидко змінюється. Можливість вибору продукції, яка відповідає попиту споживачів, розширюється за рахунок рекламної діяльності. Конкурентна ситуація стимулює сільськогосподарські підприємства до впровадження інноваційних заходів з метою пропозиції продукції, що відрізняється від товарів конкурентів.

Найбільш комплексним спеціальним методом оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств є метод теорії ефективної конкуренції, який визначає найбільш конкурентоспроможні підприємства. Цей метод оцінює ефективність роботи всіх структурних підрозділів, враховуючи ефективність використання наявного ресурсного потенціалу.

Показники для оцінки діляться на три групи:

- Перша група включає показники, що дають уявлення про ефективність виробничої діяльності.

Таблиця 1

Визначення конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницького регіону в середньому за 2020–2022 рр. методом порівняльних переваг

Агрпромислові підприємства	Прибуток (збиток)			Ринкова частка за доходом від реалізації продукції			Рівень рентабельності підприємства		
	тис. грн	порівняно з підприємством – лідером	місце підприємства	питома вага, %	порівняно з підприємством – лідером	місце підприємства	питома вага, %	порівняно з підприємством – лідером	місце підприємства
ТОВ «Органік-Д»	463,4	1,00	3	0,14	1,00	1	3,9	0,79	5
ТОВ «Поділля Агро»	193,0	0,63	5	0,12	0,86	2	136,9	0,87	1
ТОВ «Кернел-Трейд»	123000,0	0,81	1	0,11	0,79	3	4,5	0,90	4
ТОВ «Субекон»	349,9	0,45	4	0,23	0,43	5	8,3	0,43	3
ТОВ «Тріада-МК»	14046,2	0,74	2	0,07	0,50	4	22,5	1,00	2

Джерело: розраховано за даними досліджуваних аграрних підприємств

– Друга група охоплює показники фінансового стану.

– Третя група включає показники ділової активності підприємства.

Для визначення інтегрального коефіцієнта конкурентоспроможності виробництва сільського господарства проводяться розрахунки показників діяльності аграрних підприємств, що базуються на матеріально-технічному, кадровому забезпеченні, їх ефективному використанні, та рівні організації управління процесом виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції [7, с. 69].

Методика розрахунку включає етапне визначення кожної компоненти загального показника конкурентоспроможності та подальший розрахунок комплексного показника конкурентоспроможності аграрного підприємства. Цей метод відзначається зручністю використання, але має свої обмеження, такі як велика кількість розрахункових показників, обмеженість інформаційних ресурсів та фіксована вагомість кожного показника, яка може виявитися недоречною та недостатньо обґрунтованою в сучасних умовах господарювання. Розрахунки групових загальних індексів конкурентоспроможності аграрних підприємств подано в таблиці 2.

Інформація, представлена в таблиці 2, підтверджує, що за принципами теорії ефективної конкуренції ТОВ «Органік-Д» займає перше місце серед вибраних аграрних підприємств, на другому місці – ТОВ «Поділля Агро», а на останньому – ТОВ «Субекон». У ході аналізу конкурентоспроможності аграрних підприємств будемо також користуватися методом бенчмаркінгу, який базується на моніторингу діяльності основних конкурентів з метою виявлення конкурентних переваг у господарській діяльності.

Джерелами конкурентних переваг аграрних підприємств є:

– Природно-кліматичні умови (клімат, сільськогосподарські угіддя, водні ресурси тощо);

– Ресурсний потенціал (земельні, трудові, фінансові, інформаційні ресурси та підприємницькі здібності) [8, с. 128];

– Географічне положення (система транспорту, зручність доставки аграрної продукції та вартість доставки);

– Кон'юнктура аграрного ринку (формування попиту і пропозиції на аграрну продукцію, визначення оптимальної ринкової ціни тощо) [9, с. 11].

Сприяння високій конкурентоспроможності підприємства передбачає максимально ефективне вико-

ристання всіх наявних ресурсів, що призводить до його більшої прибутковості порівняно з основними конкурентами на ринку і забезпечує йому відзначення належного місця в своєму сегменті.

Розрахунок індексу конкурентоспроможності аграрних підприємств здійснили за формулою:

$$КП = 0,15 \times ЧР + 0,1 \times ФЗ + 0,2 \times Р + 0,2 \times \text{ПП} + 0,2 \times Ч + 0,15 \times ЦС, \quad (1)$$

де КП – конкурентоспроможність аграрних підприємств;

ЧР – ринкова частка продукції, %;

ФЗ – фондвіддача, грн;

Р – рівень рентабельності, %;

ПП – продуктивність праці, грн;

Ч – частка собівартості у виручки від реалізації продукції, %;

ЦС – ціновий сегмент продукції, грн.

Розрахунки індексу конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницької області за методом бенчмаркінгу наведено в таблиці 3.

Згідно з даними таблиці 3 можна визначити, що в контексті методу бенчмаркінгу ТОВ «Органік-Д» посідає лідерську позицію серед обраних аграрних підприємств Вінницького регіону, ТОВ «Поділля Агро» розташувалося на другому місці, ТОВ «Субекон» зайняло останнє місце. Таким чином, під час проведення дослідження було встановлено, що протягом 2020–2022 років найвищий рівень конкурентоспроможності серед обраних підприємств демонструє ТОВ «Органік-Д», яке сягнуло першого місця в рейтингу.

Актуальні тенденції у розвитку агропромислового сектора вказують на проблеми, пов'язані із конкурентоспроможністю аграрних підприємств. Ці проблеми включають неефективне використання природно-економічного та людського потенціалу, нестабільність у виробництві та реалізації сільськогосподарської продукції та неадекватний стан матеріально-технічної бази виробництва.

Утруднення у формуванні конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницької області є обмежене державне фінансування, що призводить до низького рівня відновлення родючості ґрунтів. Також в регіоні, протягом останніх 20 років, відзначається суттєве зменшення рівня зайнятості в сільському населенні та зростання кваліфікації сільськогосподарських виробників. Ділова активність сільського населення є недостатньою. Підвищення її рівня слід розглядати як довготерміновий та послідовний процес, що включає в себе пошук та реалізацію управлінських рішень у всіх

Таблиця 2

Визначення конкурентоспроможності аграрних підприємств в середньому за 2020–2022 рр. за методом теорії ефективної конкуренції

Аграрні підприємства	Групові індекси конкурентоспроможності:			Загальний індекс конкурентоспроможності (КП)	Місце в рейтингу
	ефективності виробничої діяльності (ЕВД)	фінансового стану (ФС)	ділової активності (ДА)		
ТОВ «Органік-Д»	0,971	0,891	0,982	0,949	1
ТОВ «Поділля Агро»	0,840	0,736	0,909	0,828	2
ТОВ «Кернел-Трейд»	0,816	0,753	0,763	0,776	3
ТОВ «Субекон»	0,576	0,623	0,639	0,689	5
ТОВ «Триада-МК»	0,769	0,692	0,736	0,732	4

Джерело: розраховано за даними досліджуваних аграрних підприємств

Таблиця 3

**Визначення конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницького регіону
в середньому за 2020–2022 рр. за методом бенчмаркінгу**

Аграрні підприємства	Показники						КП	Місце за рейтингом
	ЧР	ФЗ	Р	ПП	Ч	ЦС		
ТОВ «Органік-Д»	1,000	0,903	0,865	1,000	0,841	1,000	0,933	1
ТОВ «Поділля Агро»	0,931	0,652	0,928	0,815	1,000	0,969	0,896	2
ТОВ «Кернел-Трейд»	0,888	0,752	1,000	0,675	0,966	0,865	0,864	3
ТОВ «Субекон»	0,684	0,689	0,669	0,621	0,586	0,725	0,668	5
ТОВ «Тріада-МК»	0,743	0,825	0,743	0,649	0,611	0,954	0,739	4

Джерело: розраховано за даними досліджуваних аграрних підприємств

сферах діяльності аграрного підприємства. Цей процес здійснюється плановірно, відповідно до обраної стратегії довгострокового розвитку, з урахуванням змін у зовнішньому середовищі, стану ресурсів підприємства та внесення відповідних коректив.

Одним з ключових методів для підвищення конкурентоспроможності продукції є забезпечення її конкурентоспроможною ціною. Для досягнення цього, базова вартість сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, повинна формуватися на принципах ефективності витрат, що досягається за допомогою оптимізації галузевої структури підприємств, впровадження науково обґрунтованої спеціалізації та концентрації виробництва, підвищення продуктивності праці та ефективного використання ресурсів і виробничого потенціалу, при цьому враховуючи вимоги аграрного ринку.

Перспективний розвиток аграрного підприємства стає досяжним тільки в разі ефективного використання науково-технічного потенціалу, що об'єднує в собі професійний науково-практичний досвід та впровадження передових модернізованих і сучасних технологій. Одним із важливих чинників, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, є її собівартість, яка передбачає необхідність зниження витрат на виробництво.

Розв'язання проблеми підвищення конкурентоспроможності продукції аграрних підприємств передбачає вирішення комплексу техніко-організаційних завдань. Оптимальним напрямком підвищення конкурентоспроможності виробництва в сільському господарстві є його інтенсивна модернізація, включаючи технічне та технологічне удосконалення за допомогою впровадження системи машин для комплексної механізації всіх технологічних процесів. Це сприятиме зростанню продуктивності праці, зменшенню втрат продукції та зниженню її собівартості.

З метою підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва слід впровадити систему державної підтримки аграрного сектору, включаючи пільгове оподаткування, цінове регулювання для досягнення паритетного розвитку, пільгове кредитування, дотування виробництва, підтримку інновацій та інші заходи [10, с. 397].

Значну роль у підвищенні конкурентоспроможності аграрних підприємств відіграють прямі дотації сільському господарству, особливо у випадку сільськогосподарських товаровиробників, що виробляють і постачають молоко та м'ясо у живій масі переробним підприємствам. Якщо ринкова ціна не забезпе-

чує відтворювальний рівень, різниця компенсується товаровиробникам з бюджету, для чого створюється відповідний фонд підтримки та стабілізації доходів сільськогосподарських товаровиробників, незалежно від форми власності та управлінської структури. Аналіз впливу факторів на розвиток сільського господарства в Вінницькому регіоні підтверджує, що спеціалізація та інтеграція суб'єктів господарювання, їх інноваційно-інвестиційна активність, а також розвиток інфраструктури грають ключову роль у покращенні конкурентних переваг. Один з перспективних підходів до інтеграції – це створення кластеризованих об'єднань сільськогосподарських і переробних підприємств, які є ефективною формою організації виробничо-комерційної взаємодії між суб'єктами господарювання.

Висновки. Подолання сучасних викликів та розвиток конкурентоспроможності аграрних підприємств на перспективу можливі при створенні ефективної системи управління, орієнтованої на стратегічний розвиток та досягнення тривалих результатів. Ефективна аграрна політика повинна враховувати особливості сільського господарства, фінансовий стан підприємств і забезпечувати економічну стабільність сільськогосподарських виробників. Конкретні програми регулювання повинні відповідати принципам узгодженості положень різних нормативних актів і повноти розв'язання завдань. Застосування стратегічного управління для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств має велике значення, оскільки воно враховує не лише зовнішні впливові фактори, але й внутрішні резерви для підвищення ефективності.

Відповідно до теорії ефективної конкуренції ТОВ «Органік-Д» посідає перше місце в рейтингу вибраних аграрних підприємств, за ним слідує ТОВ «Поділля Агро», а останнє місце у цьому списку належить ТОВ «Субекон». За методом бенчмаркінгу ТОВ «Органік-Д» також займає перше місце, за ним йдуть ТОВ «Поділля Агро», а останнє місце в цьому рейтингу належить ТОВ «Субекон». Таким чином, під час проведення дослідження ми визначили, що протягом 2020–2022 років найбільш конкурентоспроможним аграрним підприємством є ТОВ «Органік-Д», яка зайняла перше місце серед вибраних підприємств.

Розв'язання проблеми підвищення конкурентоспроможності продукції аграрних підприємств передбачає вирішення комплексу техніко-організаційних завдань. Оптимальним напрямком підвищення конкурентоспроможності виробництва в сільському господарстві є його інтенсивна модернізація, включаючи

технічне та технологічне удосконалення за допомогою впровадження системи машин для комплексної механізації всіх технологічних процесів.

З метою підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва слід впровадити сис-

тему державної підтримки аграрного сектору, включаючи пільгове оподаткування, цінове регулювання для досягнення паритетного розвитку, пільгове кредитування, дотування виробництва, підтримку інновацій, формування оптимальної ціни тощо.

Список використаних джерел:

1. Забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах сталого розвитку: монографія / Протосвіцька О.І., Федорчук О.М., Свиридовський В.М., Дудченко В.В. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 196 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. 2-ге вид., доп. і переробл. Київ : КНЕУ, 2002. 624 с.
3. Малік М.Й., Нужна О.А. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми: монографія. Київ : Інститут аграрної економіки, 2007. 270 с.
4. Єрмаков О.Ю., Єсаулов В.А. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств на ринку продукції рослинництва. *Біоекономіка і аграрний бізнес*. 2016. № 247. С. 130–141.
5. Школьніий О.О. Організаційно-економічні механізми управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств: монографія. Уманський держ. аграрний ун-т. Умань, 2007. 308 с.
6. Вініченко І.І., Маховський Д.В. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: стан і перспективи. *Агросвіт*. 2013. № 21. С. 10–13.
7. Логоша Р.В. Конкурентні переваги аграрних підприємств на світовому ринку овочів. *Збірник наук. праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: економічні науки*. 2013. Випуск 1(76). С. 65–74.
8. Стельмашук Н.А. Діагностика конкурентних переваг аграрних підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 4. С. 125–132.
9. Логоша Р.В., Колесник Т.В. Formation, functioning and development feature of agricultural markets in Ukraine. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 9. С. 7–18. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2019-9-1>
10. Токар К.С. Конкурентоспроможність підприємства як категорія ринкової економіки: підходи до визначення. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. 13(27). С. 387–399. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-387-399](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-387-399)

References:

1. Protosvitska O.I., Fedorchuk O.M., Svyrydovskiy V.M., Dudchenko V.V. (2021) *Zabezpechennia konkurentospromozhnosti ahrarnykh pidpriemstv v umovakh staloho rozvytku* [Ensuring the competitiveness of agricultural enterprises in conditions of sustainable development]. Kherson: OLDI-PLIUS. (in Ukrainian)
2. Andriichuk V.H. (2002) *Ekonomika ahrarnykh pidpriemstv* [Economics of agricultural enterprises]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
3. Malik M.I., Nuzhna O.A. (2007) *Konkurentospromozhnist ahrarnykh pidpriemstv: metodolohiia i mekhanizmy*. [Competitiveness of agricultural enterprises: methodology and mechanisms]. Kyiv: Instytut ahrarnoi ekonomiky. (in Ukrainian)
4. Iermakov O.Iu., Yesaulov V.A. (2016) *Konkurentospromozhnist silskohospodarskykh pidpriemstv na rynku produktsii roslynnytstva* [Competitiveness of agricultural enterprises on the crop production market]. *Bioekonomika i ahrarnyi biznes*, no. 247, pp. 130–141.
5. Shkolnyi O.O. (2007) *Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy upravlinnia konkurentospromozhnistiu ahrarnykh pidpriemstv* [Organizational and economic mechanisms of managing the competitiveness of agricultural enterprises]. Uman: UDAU. (in Ukrainian)
6. Vinichenko I.I., Makhovskiy D.V. (2013) *Konkurentospromozhnist ahrarnykh pidpriemstv: stan i perspektyvy*. [Competitiveness of agricultural enterprises: state and prospects]. *Ahrosvit*, no. 21, pp. 10–13.
7. Lohosha R.V. (2013) *Konkurentni perevahy ahrarnykh pidpriemstv na svitovomu rynku ovochiv* [Competitive advantages of agricultural enterprises in the world market of vegetables]. *Zbirnyk nauk. prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriia: ekonomichni nauky*, vol. 1(76), pp. 65–74.
8. Stelmashchuk N.A. (2013) *Diahnosityka konkurentnykh perevah ahrarnykh pidpriemstv* [Diagnostics of competitive advantages of agricultural enterprises]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 4, pp. 125–132.
9. Lohosha R.V., Kolesnyk T.V. (2019) Formation, functioning and development feature of agricultural markets in Ukraine. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, no. 9, pp. 7–18. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2019-9-1>
10. Tokar K.S. (2023) *Konkurentospromozhnist pidpriemstva yak katehoriia rynkovoї ekonomiky: pidkhody do vyznachennia* [Enterprise competitiveness as a category of the market economy: approaches to definition]. *Nauka i tekhnika sohodni*, no. 13(27), pp. 387–399. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-387-399](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-387-399)

ЗМІСТ

Луцький І.М. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ НАДАННЯ ПОСЛУГ ГОТЕЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ.....	3
Огренич Ю.О., Зайцев Є.А. СТАН ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	12
Орловська Ю.В., Деркач М.В. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.....	19
Вонберг Т.В., Дмитрук С.М., Зубова Ю.В. БРЕНД РОБОТОДАВЦЯ: ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	25
Грабинський І.М., Українець Л.А. ВПЛИВ ПІ НА ЗАЙНЯТИСТЬ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ПРИКЛАД КИТАЮ.....	30
Кириченко Т.Я. ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОУПРАВЛІНСЬКОГО ДИСКУРСУ.....	37
Смирнова Н.В. МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ НЕРІВНОМІРНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	41
Євсєєва О.О. РЕГУЛЯТОРНІ РЕАЛІЇ ОСУЧАСНЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ НАБУТТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В ГАЛУЗЕВИХ ЗВО.....	45
Асланян О.І. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	52
Корощенко М.М. ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	58
Єфанов В.А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	62
Кущенко О.І., Алексєєнко І.В. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	66
Разумова Г.В., Болгаріна А.А. ВПЛИВ МЕРЧАНДАЙЗИНГУ НА ПОВЕДІНКУ ПОКУПЦІВ.....	71
Токар К.С. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	75

Поповиченко І.В., Спіридонова К.О., Андрійчук А.С. ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	81
Шеленко Д.І., Шпикуляк О.Г., Бойчук А.В. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ЗАСАДАХ АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	85
Дзюкевич К. СУЧАСНИЙ СТАН ЦИФРОВІЗАЦІЇ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС.....	91
Ліпич Л.Г., Волинець І.Г. ОРГАНІЗАЦІЙНІ БАР'ЄРИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	98
Нікітін Д.В. ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ СТРУКТУРИЗАЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ НАНОТЕХНОЛОГІЙ.....	104
Raimash Hanna RESULTS OF MARKETING RESEARCH ON SOCIAL ASPECTS OF THE MARKET FOR PEOPLE WITH SPECIAL LABOR NEEDS.....	109
Пасемко Г.П., Таран О.М. ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	114
Глушенко А.В., Рудоманов Д.С. РОЗВИТОК ЕКОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	119
Куцмус Н.М., Прокопчук О.А., Усюк Т.В., Забуранна Л.В. МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	123
Казіміров М.А. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ З УРАХУВАННЯМ ІНТЕРЕСІВ РІЗНИХ ГРУП СТЕЙКХОЛДЕРІВ.....	129
Князєва Т.В., Ороховська Л.А. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РЕКЛАМИ ЯК КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ.....	137
Гусарова Л.В., Рубцова О.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ ВИТРАТ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	143
Лебедєв М.К. РУШІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОСИСТЕМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	148
Шаповал О.А. МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	153
Островський І.А., Стадник Г.В. СТАЛІЙ РОЗВИТОК В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: СТРАТЕГІЇ, ВИКЛИКИ ТА ІНДИКАТОРИ РОЗВИТКУ «РОЗУМНИХ» МІСТ.....	157
Польова Н.М., Кривоус Д.Д. СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ХОЛДИНГОВИМИ СТРУКТУРАМИ.....	163

Савченко В.М., Кононенко Л.В., Гай О.М. ФІНАНСОВИЙ ТА СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ «INDUSTRY 5.0».....	167
Андрушкевич Н.В., Григорян Г.В. ТЕХНОЛОГІЯ, ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ВІРТУАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	174
Драпак Т.І., Корнієнко Д.Б. НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕХОДУ ДО ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЛАНЦЮЖКУ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ ПЛАСТИКОВИХ МАТЕРІАЛІВ.....	179
Кохан М.О., Кузик О.Б., Поріцький Ю.А. ІНВЕСТИЦІЇ В РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ.....	186
Кукса В.М., Власенко О.І., Бойко А.О. ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ФОРМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ.....	191
Новінський В.П., Попенко В.Д. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ЛІНІЙНОГО ПРОГРАМУВАННЯ В ПРОЦЕДУРАХ ПЛАНУВАННЯ MRP II.....	196
Радєв Д.В. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	207
Чвортко Л.А., Пуголюк І.С. УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ІНСТРУМЕНТ СТРАХУВАННЯ.....	213
Бричко А.М., Бондар А.В. НАУКОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	219
Несененко П.П., Патлатой О.Є., Гуй Хуачжи ПРОБЛЕМА СТВОРЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ В ПРАЦЯХ ДЕЯКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ФРАНЦУЗЬКОГО ВІДГАЛУЖЕННЯ КЛАСИЧНОГО НАПРЯМУ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ.....	223
Барбінова А.В., Бабенко І.В. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ МЕНЕДЖЕРА В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ КОЛЕКТИВОМ.....	231
Гончаренко В.В., Касьян С.А., Філін А.М. ВПЛИВ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА ЕНЕРГЕТИЧНІ РИНКИ КРАЇН ЄС.....	235
Турло Н.П., Літвін О.Г., Мархонос С.М. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)	243
Янковий О.Г., Бабій О.М., Царьов О.С. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ЩОДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	249
Жаворонок А.В., Лопашук І.А. ЦИФРОВІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	253

Ковальова О.М. РОЛЬ БДЖІЛЬНИЦТВА В ДОСЯГНЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	259
Kulinich Tetiana, Obushok Ihor CONCEPT OF FORMING MODIFIED STRATEGIES FOR MITIGATING RISKS IN INVESTMENT MANAGEMENT DURING GLOBAL ECONOMIC CRISIS.....	264
Маєвська Н.І. МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ДОДАНОЮ ЦІННІСТЮ У НІШЕВОМУ АГРОБІЗНЕСІ.....	270
Македон В.В., Михайленко О.Г. ВПЛИВ ЕКОНОМІКИ 4.0 НА ГЛОБАЛЬНІ ЛОГІСТИЧНІ ОПЕРАЦІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	276
Міщенко В.І. МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО УКОРІНЕНОЇ СТІЙКОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	283
Науменкова С.В., Міщенко С.В. ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	291
Polyanska Alla, Demianenko Alina, Yermolenko Oleksii ANALYTICAL DIAGNOSTICS OF SOCIAL SECURITY DEVELOPMENT IN REGIONS OF UKRAINE.....	300
Прінц І.В. ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ» У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	305
Турчина С.Г., Шпетний В.В. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	310
Хасцька О.П., ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.....	316
Чупріна М.О., Пермінова С.О., Ситник Н.І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	323
Бабух І.Б. ЦІНОУТВОРЕННЯ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВОГО АНАЛІЗУ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ.....	328
Вакуленко В.Л., Сяovej Л. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ КИТАЮ.....	333
Шпак Н.О., Грабович І.В. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ.....	337
Кваша С.М., Павленко О.М., Вакуленко В.Л., Мороз М.А. АНАЛІЗ ДОСТУПНОСТІ ЗАПАСІВ ЗЕРНА У ДЕРЖАВНИХ РЕСУРСАХ УКРАЇНИ ЯК ІНДИКАТОРА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ.....	344

Моргулець О.Б., Шевченко О.О., Агєєв Я.В. ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ.....	349
Овчарук О.М., Петін В.В. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ.....	355
Повещенко М.Е. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	360
Стожок А.Ю. ФАКТОРИ МОБІЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	365
Бикова А.Л., Манжелій Д.В. СУЧАСНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ.....	371
Кобеля-Звір М.Я., Звір Ю.В. ГРАНТИ ДЛЯ БІЗНЕСУ: ЗАЛЕЖНІСТЬ КРИТЕРІЇВ ПРИЙНЯТНОСТІ ТА УМОВ ОТРИМАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ВІД СУМИ ГРАНТУ.....	378
Кошельок Г.В., Губанов М.С. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	384
Рябоволик Т.Ф., Андрощук І.О. СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПЕРАЦІЙНОГО ТА ВИРОБНИЧОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ СТІЙКОСТІ ТА СТАЛОСТІ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 5.0.....	390
Kovalenko Yevhen, Rosokhata Anna, Artyukhov Artem, Niesheva Anastasiia, Kazymirova Veronika, Havrylenko Oleksii DEVELOPMENT OF WASTE MANAGEMENT SYSTEMS IN THE CONTEXT OF ENERGY POLICY AND THEIR IMPACT ON ECOLOGY AND SUSTAINABILITY: THE EXPERIENCE OF THE SCANDINAVIAN COUNTRIES.....	396

CONTENTS

Lutskyi Ihor FACTORS INFLUENCING THE QUALITY OF SERVICES PROVIDED BY HOTEL CHAINS.....	3
Ohrenych Yuliia, Zaitsev Yevhen THE STATE AND PROVISION OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY.....	12
Orlovska Yuliia, Derkach Mariia DEVELOPMENT OF ECONOMIC DIPLOMACY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF MODERN CHALLENGES OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS.....	19
Vonberg Tetiana, Dmytruk Serhii, Zubova Julia EMPLOYER BRAND: THE PROCESS OF FORMING AND RESEARCHING EFFECTIVENESS.....	25
Hrabynskiy Ihor, Ukrainets Liliya THE IMPACT OF FDI ON EMPLOYMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY: THE CASE OF CHINA.....	30
Kyrychenko Tetyana EVOLUTION OF ENTREPRENEURSHIP THEORY IN THE CONTEXT OF PUBLIC ADMINISTRATIVE DISCOURSE.....	37
Smyrnova Nadiia MACROECONOMIC ASPECT OF UNEVENNESS OF ECONOMIC GROWTH.....	41
Ievsieieva Olga REGULATORY ELEMENTS OF MODERNIZATION OF INTERDISCIPLINARY RELATIONS IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN PROVIDING ECONOMIC EDUCATION IN INDUSTRY-SPECIFIC UNIVERSITIES.....	45
Aslanian Oleksandr ANALYSIS OF THE IMPACT OF INNOVATIVE ACTIVITY ON THE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES.....	52
Koroshchenko Mykola INTEGRATION PROCESSES IN THE SPHERE OF PUBLIC ADMINISTRATION UNDER THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR.....	58
Yefanov Volodymyr FEATURES OF THE FORMATION OF COSTS FOR THE PRODUCTION OF AGRICULTURAL PRODUCTS IN THE CONDITIONS OF WAR IN UKRAINE.....	62
Kushchenko Olena, Aleksieienko Ivan ANALYTICAL STUDY OF THE ENERGY MARKET OF UKRAINE.....	66
Razumova Hanna, Bolharina Alina INFLUENCE OF MERCHANDISE ON BUYER BEHAVIOR.....	71
Tokar Kateryna ASSESSMENT OF THE COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF THE VINYNAT REGION UNDER THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	75

Popovychenko Iryna, Spiridonova Kira, Andriichuk Andrii APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE FINANCIAL AND ECONOMIC ANALYSIS OF ENTERPRISES' ACTIVITY.....	81
Shelenko Diana, Shpykuliak Oleksandr, Boichuk Andrii STRATEGIC MANAGEMENT PRIORITIES FOR THE FORMATION OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES ON THE BASIS OF ENTREPRENEURSHIP ACTIVATION.....	85
Dziukevych Kamil CURRENT STATE OF DIGITALIZATION IN EU MEMBER COUNTRIES.....	91
Lipych Liubov, Volynets Iryna ORGANIZATIONAL BARRIERS TO EFFECTIVE COMMUNICATION IN THE ENTERPRISE.....	98
Nikitin Dmytro GLOBAL TRENDS IN THE STRUCTURING OF THE WORLD NANOTECHNOLOGY MARKET.....	104
Paimash Hanna RESULTS OF MARKETING RESEARCH ON SOCIAL ASPECTS OF THE MARKET FOR PEOPLE WITH SPECIAL LABOR NEEDS.....	109
Pasemko Galina, Taran Oksana THE FORMATION OF STATE POLICY FOR THE DEVELOPMENT OF OF RURAL TERRITORIES.....	114
Hlushchenko Anna, Rudomanov Dmytro DEVELOPMENT OF ECOTOURISM IN UKRAINE.....	119
Kutsmus Nataliia, Prokopchuk Oksana, Usiuk Tetiana, Zaburanna Lesia INTERNATIONAL BUSINESS UNDER CONDITIONS OF GLOBAL ECONOMY TURBULENCE.....	123
Kazimirov Mykhailo THEORETICAL FOUNDATIONS OF MANAGING BANK INSOLVENCY RISKS TAKING INTO ACCOUNT THE INTERESTS OF VARIOUS STAKEHOLDER GROUPS.....	129
Kniazieva Tetiana, Orokhovska Liudmyla ADVERTISING SOCIAL RESPONSIBILITY AS A COMPONENT OF SOCIALLY RESPONSIBLE MARKETING.....	137
Husarova Larysa, Rubtsova Oksana BUDGETING COSTS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES IN UKRAINE CURRENT PROBLEMS	143
Lebediev Marko HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS ECOSYSTEM TRANSFORMATION DRIVERS IN THE POST-INDUSTRIAL SOCIETY.....	148
Shapoval Olena MOTIVATION MECHANISM FOR REGULATING THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM.....	153
Ostrovskiy Ihor, Stadnyk Grygoriy SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE DIGITAL ECONOMY: STRATEGIES, CHALLENGES AND INDICATORS OF THE DEVELOPMENT OF SMART CITIES.....	157

Poliova Nataliya, Kryvovs Dmytro MODERN ASPECTS OF MANAGEMENT OF HOLDING STRUCTURES.....	163
Savchenko Vira, Kononenko Lesia, Gai Oleksandr FINANCIAL AND STATISTICAL ANALYSIS IN RISK MANAGEMENT IN THE FINANCIAL MARKET WITHIN THE CONTEXT OF "INDUSTRY 5.0".....	167
Andrushkevych Nataliia, Hryhorian Haik TECHNOLOGY, ADVANTAGES AND RISKS OF A VIRTUAL ENTERPRISE.....	174
Drapak Tetiana, Korniienko Dmytro NEW TECHNOLOGIES FOR THE TRANSITION TO A CIRCULAR ECONOMY IN THE PLASTIC MATERIALS VALUE CHAIN.....	179
Kokhan Marianna, Kuzyk Oleh, Poritskyi Yurii INVESTMENTS IN HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN UKRAINIAN AGRICULTURE.....	186
Kuksa Valentyna, Vlasenko Oleksandr, Boiko Andrii INTEGRATION PROCESSES AND THEIR SIGNIFICANCE FOR THE DEVELOPMENT OF SMALL FORMS OF ENTREPRENEURSHIP IN AGRARIAN BUSINESS.....	191
Novynskyi Valerii, Popenko Volodymyr APPLICATION OF LINEAR PROGRAMMING METHOD IN MRP II PLANNING PROCEDURES.....	196
Radiev Dmytro INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY	207
Chvertko Liudmyla, Puholovko Iliia MANAGING TAX RISKS OF THE COMPANY USING INSURANCE COVERAGE.....	213
Brychko Alina, Bondar Artem SCIENTIFIC PRINCIPLES OF MANAGEMENT OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN GLOBALIZATION PROCESSES.....	219
Nesenenko Pavlo, Patlatoi Oleksandr, Gui Huazhi THE PROBLEM OF CREATING VALUE ADDED IN THE AGRICULTURAL SECTOR IN THE WORKS OF SOME REPRESENTATIVES OF THE FRENCH BRANCH OF THE CLASSICAL ECONOMICS.....	223
Barbinova Alla, Babenko Iryna EMOTIONAL-VOLITIONAL SPHERE OF THE PERSONALITY OF THE MANAGER IN THE PROCESS OF MANAGING THE TEAM.....	231
Honcharenko Vladyslav, Kasyan Svitlana, Filin Anatolii INFLUENCE OF INDIVIDUAL FACTORS ON EU COUNTRIES' ENERGY MARKETS.....	235
Turlo Nataliia, Litvin Olena, Markhonos Svetlana GROSS DOMESTIC PRODUCT AS AN INDICATOR OF THE LEVEL OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY (EXAMPLE OF THE CZECH REPUBLIC).....	243
Yankovyi Olexandr, Babii Oleh, Tsarov Olexandr THE ROLE OF INFORMATION FLOWS REGARDING THE EVALUATION OF THE VALUE OF THE ENTERPRISE.....	249
Zhavoronok Artur, Lopashuk Inna DIGITALISATION OF THE SOCIAL SPHERE IN THE CONTEXT OF ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE.....	253

Kovalova Olha THE ROLE OF BEEKEEPING IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AND RURAL AREAS.....	259
Kulinich Tetiana, Obushok Ihor CONCEPT OF FORMING MODIFIED STRATEGIES FOR MITIGATING RISKS IN INVESTMENT MANAGEMENT DURING GLOBAL ECONOMIC CRISIS.....	264
Maievska Nataliia ADDED VALUE MANAGEMENT MODELS IN A NICHE AGRIBUSINESS.....	270
Makedon Viacheslav, Mykhailenko Olha IMPACT OF ECONOMY 4.0 ON GLOBAL LOGISTICS OPERATIONS OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS.....	276
Mishchenko Volodymyr MECHANISMS OF REGULATION OF DIGITIZATION PROCESSES TO ENSURE NATIONALLY ROOTED RESILIENCE OF ECONOMIC DEVELOPMENT.....	283
Naumenkova Svitlana, Mishchenko Svitlana INNOVATIVE GREEN FINANCING TOOLS FOR UKRAINE.....	291
Polyanska Alla, Demianenko Alina, Yermolenko Oleksii ANALYTICAL DIAGNOSTICS OF SOCIAL SECURITY DEVELOPMENT IN REGIONS OF UKRAINE.....	300
Prints Ihor THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF "HUMAN RESOURCES" IN THE CONTEXT OF THE EMERGENCE OF THE CREATIVE ECONOMY.....	305
Turchina Svitlana, Shpetny Volodymyr THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE ENTERPRISE INTELLECTUAL POTENTIAL FORMATION.....	310
Khaietska Olha PROBLEMS AND PROSPECTS OF GLOBALIZATION, GLOBAL PROBLEMS OF HUMANITY.....	316
Chuprina Margaryta, Perminova Svitlana, Sytnik Natalia THEORETICAL PRINCIPLES OF ENSURING THE QUALITY OF WORK AT ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE POST-WAR	323
Babukh Iлона PRICING IN THE MARKETING ANALYSIS SYSTEM: THEORETICAL APPROACHES.....	328
Vakulenko Vitalii, Xiaowei Liu CHARACTERISTICS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES OF CHINESE AGRICULTURAL ENTERPRISES.....	333
Shpak Nestor, Hrabovych Ihor FACTORS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF ENTERPRISES' DIGITAL MARKETING TOOLS.....	337
Kvasha Serhii, Pavlenko Oleksii, Vakulenko Vitalii, Moroz Mykola ANALYSIS OF THE AVAILABILITY OF GRAIN STOCKS IN THE STATE RESOURCES OF UKRAINE AS AN INDICATOR OF FOOD SECURITY.....	344
Morhulets Oksana, Shevchenko Oleg, Aheiev Yaroslav TOURISM BUSINESS OF UKRAINE IN CONDITIONS OF GEOPOLITICAL INSTABILITY: DEVELOPMENT STRATEGIES.....	349

Ovcharuk Olena, Petin Vitalii HUMAN RESOURCES MANAGEMENT AS AN IMPORTANT DIRECTION OF MODERN MANAGEMENT THEORY.....	355
Poveshchenko Maksym ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ASPECTS OF BUILDING A COST MANAGEMENT MECHANISM AT ENTERPRISES.....	360
Stozhok Alina FACTORS AFFECTING EMPLOYEE MOBILITY IN CONTEMPORARY CONDITIONS.....	365
Bykova Adel, Manzhelii Daria CURRENT PRECONDITIONS FOR EXTERNAL LABOUR MIGRATION OF UKRAINIANS.....	371
Kobelia-Zvir Mariana, Zvir Yurii GRANTS FOR BUSINESS: THE DEPENDENCE OF THE ACCEPTABILITY CRITERIA AND CONDITIONS OF RECEIVING FINANCING ON THE AMOUNT OF THE GRANT.....	378
Koshelok Halyna, Gubanov Maksym INFORMATION AND ANALYTICAL PROVISION OF ENTERPRISE CASH FLOW MANAGEMENT.....	384
Riabovolyk Tetiana, Androshchuk Ilona THE MODERN TECHNOLOGY OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT AS A TOOL OF OPERATIONAL AND PRODUCTION MANAGEMENT IN THE ORGANIZATION IN THE CONTEXT OF ENSURING THE PRINCIPLES OF RESISTANCE AND SUSTAINABILITY IN THE CONDITIONS OF INDUSTRY 5.0.....	390
Kovalenko Yevhen, Rosokhata Anna, Artyukhov Artem, Niesheva Anastasiia, Kazymirova Veronika, Havrylenko Oleksii DEVELOPMENT OF WASTE MANAGEMENT SYSTEMS IN THE CONTEXT OF ENERGY POLICY AND THEIR IMPACT ON ECOLOGY AND SUSTAINABILITY: THE EXPERIENCE OF THE SCANDINAVIAN COUNTRIES.....	396